

Přijmout Marii a její dítě

Karel Šimr

Neboj se přijmout Marii a její dítě! – tak zní pokyn anděla, který se Josefovi zjevuje ve snu, když ho trápí pochybnosti kvůli těhotenství jeho snoubenky Marie (Mt 1,18-24). Není důvod se bát, neboť dítě, které počala, je z Ducha Svatého, i když toto ujištění vyžaduje odvahu vyjít vstříc nejistotě a riziku.

V biblickém světě prý dominují muži, zatímco ženy se dívají jen „zpovzdálí“. Ovšem ve vánočním vyprávění je na první pohled důležitá žena: Maria, matka Páně. V líčení evangelisty Lukáše je podtržena Mariina odevzdanost víry a tím i přijímající postoj člověka vůči Boží milosti. Ovšem Matouš považuje za teologicky důležité zdůraznit v dějinách spásy také roli muže jménem Josef.

Otevřít dveře Božímu jednání

Ano, Matouš svědčí o Kristově narození očima Josefa, muže, který je označen jako spravedlivý. Spravedlnost tohoto muže má ovšem daleko do zákonictví farizejů a jiných, kteří za spravedlivé považovali sami sebe. Je mužem, který žije ze smlouvy, kterou Bůh uzavřel se svým lidem, a ze Zákona pochopil, že základem spravedlnosti podle Božího srdce je věrnost a milosrdenství. Proto když se dolechne o těhotenství své snoubenky Marie, hledá způsob, jak by ji propustil „šetrně“. Nebere spravedlnost do svých rukou, ale ponechává otevřené dveře Božímu nečekanému jednání.

A to přichází ve snu, v němž k němu promluví anděl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha Svatého“ (Mt 1,20). Možná jste se také někdy probudili s myšlenkou, která vám ukázala směr, když se vám ho předtím nedařilo najít sebeusilovnějším přemýšlením. Spánek je situace, kdy chtít nechťe musíme věci ve svém životě pustit z rukou. Kdy to, co jsme pečlivě rozvázali a naplánovali, nemůžeme uskutečnit. Kdy jsme otevření pro Boží oslovení. Josef slyší Boží slovo, které mu situaci ukáže v jiném světle. Nestává se sice o nic více pochopitelnou, ale dá se unést.

Andělovo „neboj se“ ovšem není výzvou k trpnému nesení údělu. Je to úkol. Pozvání na cestu. Něco, čemu Josef jako muž dobře rozumí. Co člověku nedá pokoj, dokud to nesplní. Co se prostě musí udělat. Přijmout Marii a její dítě!

Spánek svatého Josefa. Baptisterium svatého Jana Křtitele, 11.–12. stol. Florencie.

Snímek Wikimedia Commons

Nejen hodný „pěstoun“ v pozadí

Ale zde Josefova role nekončí. Nemá být jen hodným a nenápadným „pěstounem“ v pozadí. I když Matouš zde zachovává jistou rezervovanost, Lukáš se nebojí mluvit o Josefovi jako o otci. Jeho otcovství nespočívá v biologické rovině, ale v tom, že je „syn Davidův“. To Josef zapojuje Ježíše do řetězce davidovského rodu, dává mu rodokmen. Díky Marii se naplní zaslíbení: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, tj. přeloženo „Bůh s námi““ (Mt 1,23). Ne my s Bohem, ale Bůh s námi!

To je radostná a osvobozující zpráva, která na první místo staví Boží milost a jednání, nikoli naši věrnost a poslušnost. Ten, který je jedné podstaty s Otcem, bude také jedné podstaty s námi lidmi, ponese náš lidský úděl

a vysvobodí nás z moci zla. Ale díky Josefovi se naplní starozákonní zaslíbení o mesiáši jako novém Davidovi. A je to on, kdo Ježíšovi dá jméno vyjadřující, že Bůh zachraňuje, protože tato role příslušela otci.

Vzor mužské spirituality

Neboj se! To je adventní výzva pro muže i ženy víry. Jako Maria, tak i Josef patří do evangelia. Nejen Mariina otevřenost, ale i Josefova zakotvenost v Božím slově a odvážný čin stojí na počátku Ježíšova pozemského příběhu a hrají důležitou roli v dějinách spásy. A zvláštním způsobem může být Josef vzorem hledání mužské spirituality, o jejíž důležitosti se dnes v církvi mluví se stejnou vážností jako o docenění obdarování žen. Josef totiž není slaboch, který by utíkal z boje a jehož víra by byla jen sladkobolným a trpným

odevzdáním. Ale není to ani silový a sebejistý člověk, který chce mít vše ve svých rukou a nechá se vést jen vlastní rozumovou úvahou. Josef se pohybuje na hraně, na ostří slabosti a síly. Ve víře ví, že k síle patří i bolest a přijetí vlastní zranitelnosti, že silní jsme, když jsme slabí – jak později napíše apoštol Pavel.

Nemusíme a nemůžeme mít vše ve svých rukou, i když bychom si to možná přáli. Potřebujeme se učit spoléhat na Hospodina. Ale máme také vědět, že poslušnost Bohu vyžaduje i odvahu jít vstříc nejistotě i riziku a učinit, co nám Bůh říká, i když to na prvním místě neznamená si něco vzít a něco udělat, ale „jen“ někoho a něco přijmout.

Autor je evangelický farář v Chrástu u Plzně a působí jako odborný asistent na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.